
ADVIES

Evaluatieverslag 2026 van het Comité van Klimaatdeskundigen over de bijdrage van het Brussels overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen

Aanvrager	Comité van Klimaatdeskundigen
Aanvraag ontvangen op	20-02-26
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu op	25-03-26

Vooraf

Het jaarverslag van het Comité van Klimaatdeskundigen (hierna “het Comité”), zoals bedoeld in artikel 1.5.1 van de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing, moet de bijdrage van het gewestelijk overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen op middellange en lange termijn, zoals bedoeld in de artikelen 1.2.2 en 1.2.3 van voornoemde ordonnantie van 2 mei 2013, evalueren en moet aanbevelingen aan de Regering bevatten die op deze evaluatie zijn gebaseerd. Het verslag moet eveneens betrekking hebben op de naleving van de beginselen bedoeld in artikel 1.2.5 en artikel 1.4.2 van de genoemde ordonnantie, alsook op de naleving van het onschadelijkheidsbeginsel, waarbij geen enkele maatregel van de gewestelijke overheden afbreuk mag doen aan de klimaatdoelstellingen op middellange en lange termijn bedoeld in de artikelen 1.2.2 en 1.2.3 van de ordonnantie.

Artikel 15, §1 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 15 maart 1990 houdende de regeling van de oprichting, de samenstelling en de werking van de Raad voor het Leefmilieu voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest voorziet dat de Raad voor het Leefmilieu¹ (hierna “de Raad”) over dit verslag een advies uitbrengt. Na ontvangst van het advies van de Raad bezorgt het Comité zijn verslag en het advies van de Raad voor het Leefmilieu uiterlijk op 31 maart gelijktijdig aan de Regering en het Parlement.

Advies

1. Algemene beschouwingen

De **Raad** dankt het Comité van Klimaatdeskundigen voor het opstellen van het evaluatieverslag 2026 over de bijdrage van het Brusselse overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen. De **Raad** spreekt zijn waardering uit voor het werk dat het Comité in een bijzondere institutionele en organisatorische context heeft verricht, die met name werd gekenmerkt door een beperkte samenstelling van het Comité tijdens de periode waarop het verslag betrekking heeft. De **Raad** wijst in het bijzonder op de aanzienlijke methodologische inspanningen die in deze editie van het verslag zijn geleverd. Deze waren gericht op het structureren van de evaluatie van het gewestelijk overheidsbeleid doorheen de ontwikkeling van een kader van indicatoren waarmee de bijdrage van het gewestelijk beleid aan de klimaatdoelstellingen beter kan worden opgevolgd.

De **Raad** is van mening dat deze werkzaamheden een nuttige bijdrage leveren aan de versterking van het systeem voor de monitoring en evaluatie van het klimaatbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hij wijst echter op een aantal tekortkomingen wat betreft de beschikbaarheid van de gegevens die nodig zijn voor een volledige evaluatie van het overheidsbeleid, wat een relevante diagnose vormt voor een verbetering van de gewestelijke klimaatmonitoring.

De **Raad** is echter van mening dat deze sterk methodologische benadering ertoe leidt dat het verslag zich voornamelijk richt op de structuur van het evaluatiesysteem, wellicht ten koste van een meer

¹ Vanaf 01/10/2024 neemt de representatieve werkgeversorganisatie BECI, de Kamer van Koophandel van Brussel, niet meer deel aan de werkzaamheden van deze Raad. De inhoud van dit document verbindt enkel de personen of organisaties die deel uitmaken van de Raad.

ingehouden analytisch gedeelte. Hoewel de **Raad** de invoering van een echte monitoringtabel verwelkomt, vormt het verslag in zijn geheel dan ook eerder een stap in de consolidatie van het evaluatiekader dan een volledige evaluatie van het gewestelijk klimaatbeleid. De **Raad** is niettemin van mening dat deze versie een welkome ontwikkeling is, en hij zal met grote belangstelling de verdere uitwerking en ontwikkeling volgen van de nieuwigheden en denkpijlers die in dit verslag 2026 worden geopend.

1.1 Vorm

Ondanks belangrijke veranderingen ten opzichte van de versie van 2025 is de **Raad** van mening dat het verslag 2026 nog steeds ingewikkeld en compact is. Dit evaluatieverslag blijft moeilijk toegankelijk en complex om te begrijpen, met name voor de doelgroep die voornamelijk bestaat uit de regering, het parlement en de overheidsbesturen. Om het gedetailleerd karakter en de diepgang van de analyse te behouden en het document tegelijkertijd toegankelijker te maken, zou er een samenvattende brochure aan kunnen worden toegevoegd.

De **Raad** staat echter positief tegenover de opname van talrijke tabellen (met name in het tweede deel van het verslag), wat het lezen vereenvoudigt en het begrip vergemakkelijkt.

De **Raad** merkt bovendien op dat de omvang van het verslag en de diepgang van de analyses aanzienlijk kunnen lijken, gezien de beperkte middelen waarover het Comité beschikt. In dit verband is de **Raad** van mening dat een duidelijkere hiërarchisering van de gepresenteerde informatie (met name het benadrukken van de indicatoren of beleidsmaatregelen die het meest bepalend zijn voor de vermindering van de uitstoot of voor de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen) zou kunnen bijdragen aan een betere leesbaarheid en een groter operationeel nut van het verslag.

1.2 Methodologie

De **Raad** wijst op positieve wijze op de methodologische inspanningen die in het verslag 2026 zijn geleverd, met name door het opzetten van een zeer uitgebreid referentiekader van indicatoren om de bijdrage van het gewestelijk overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen te beoordelen.

Bovendien is de **Raad** van mening dat de opbouw van de analyse rond de planetaire grenzen en de identificatie van indicatoren, waarmee de bijdrage van het overheidsbeleid aan deze verschillende dimensies kan worden beoordeeld, een relevante aanpak vormen die het mogelijk maakt om het gewestelijk beleid in een breder wetenschappelijk kader te plaatsen.

De **Raad** merkt echter op dat een zeer groot deel van het verslag gewijd is aan de methodologische discussie en aan de presentatie van het voorgestelde kader van indicatoren. Hoewel dit werk een nuttige bijdrage levert aan de structurering van het systeem voor de opvolging van het gewestelijk klimaatbeleid, plaatst de **Raad** niettemin vraagtekens bij de globale balans van het verslag.

De studie en evaluatie van het gewestelijk overheidsbeleid in het licht van de klimaatdoelstellingen op middellange en lange termijn vormen immers de kerntaken van het jaarverslag van het Comité. De **Raad** stelt echter vast dat de effectieve analyse van het klimaatbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in deze editie van het verslag te beperkt blijft, gezien de plaats die wordt voorbehouden aan de methodologische discussie en aan de indicatoren.

De **Raad** begrijpt dat de ontwikkeling van een degelijk methodologisch kader een noodzakelijke eerste stap vormt voor een grondige evaluatie van het overheidsbeleid. Hij is echter van mening dat er in toekomstige verslagen meer aandacht moet worden besteed aan een evenwichtiger verdeling tussen

de methodologie en de concrete analyse van het gewestelijk klimaatbeleid en de daadwerkelijke bijdrage daarvan aan de bepaalde doelstellingen.

De **Raad, met uitzondering van de representatieve middenstandsorganisatie**, wijst tevens op het belang van meer zorgvuldigheid bij de keuze van de gegevensbronnen die het Comité gebruikt om zijn analyses en conclusies te onderbouwen. Indien er namelijk gegevens van private beroepsorganisaties worden gebruikt, bijvoorbeeld gegevens over de termijnen van vergunningen die afkomstig zijn van vertegenwoordigers van een deel van de vastgoedsector, dan kan dit vragen oproepen over de neutraliteit van de evaluatie, met name wanneer bij de bevoegde overheidsinstanties officiële gegevens kunnen worden verkregen. De **Raad, met uitzondering van de representatieve middenstandsorganisatie** vraagt dat het Comité systematisch de voorkeur geeft aan officiële of openbare bronnen, en dat, wanneer private gegevens worden gebruikt bij gebrek aan alternatieven, dit expliciet wordt gemotiveerd en vergezeld gaat van een kritische relativering. Deze eis van nauwkeurigheid bij de bronnen is des te belangrijker omdat het verslag tot doel heeft het overheidsbeleid te evalueren.

1.3 Indicatoren en beschikbaarheid van de gegevens

Uit het verslag blijkt dat er voor bijna de helft van de geïdentificeerde indicatoren momenteel geen gegevens op het gewestelijk niveau beschikbaar zijn, wat het moeilijk maakt om de impact van het door het Gewest gevoerde klimaatbeleid volledig te beoordelen.

De **Raad** beschouwt deze vaststelling als een van de belangrijkste bijdragen van het verslag. Hij benadrukt hoe belangrijk het is dat het Gewest zijn capaciteiten op het gebied van de productie en het beheer van milieu- en klimaatgegevens versterkt.

De **Raad** steunt dan ook de aanbevelingen om nieuwe indicatoren te ontwikkelen waarmee de impact van het klimaatbeleid kan worden gemeten, de coördinatie tussen de voor de gegevensproductie verantwoordelijke overheidsbesturen te verbeteren en de instrumenten inzake monitoring te versterken die een regelmatige opvolging van het overheidsbeleid mogelijk maken.

Ten slotte vraagt de **Raad** om de mogelijkheid te onderzoeken om bepaalde indicatoren op interregionaal of nationaal niveau te ontwikkelen wanneer dit relevant blijkt, om een betere vergelijkbaarheid van de gegevens en een meer samenhangende aanpak van bepaalde transversale vraagstukken te bevorderen.

1.4 Opvolging van de aanbevelingen

De **Raad** staat positief tegenover het feit dat het Comité rekening heeft gehouden met zijn eerdere adviezen, met name door de invoering van een interjaarlijkse follow-up van de aanbevelingen uit het evaluatieverslag (punten 2.4.1 en 2.4.2). De invoering van deze instrumenten vormt een belangrijke stap voorwaarts, aangezien deze beleidsmakers en alle betrokkenen een kritisch overzicht bieden van de voortgang van de maatregelen, de aandacht vestigen op punten die nog steeds aandacht vereisen en het mogelijk maken om de gebieden te bepalen waar verdere acties nodig blijven.

De **Raad** is niettemin van mening dat deze monitoring kan worden versterkt door voor elke maatregel aan te geven welke instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan, wat het voorlopige tijdschema is en welke middelen worden ingezet (deze informatie zou door de betrokken instellingen moeten worden verstrekt). In een institutioneel kader, dat wordt gekenmerkt door een complexe verdeling van bevoegdheden tussen de verschillende bestuursniveaus, zou deze verduidelijking van de

verantwoordelijkheden de uitvoering van de maatregelen vergemakkelijken en het overheidsoptreden transparanter maken.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Afstemming met alle gewestelijke plannen

De **Raad** benadrukt het belang om, voor zover mogelijk, de samenhang en de onderlinge afstemming tussen de verschillende door het Gewest aangenomen strategische plannen en instrumenten te onderzoeken. Hoewel het verslag voornamelijk is gebaseerd op het Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP), is de **Raad** van mening dat een bredere en meer expliciete inachtneming van andere sectorale plannen (Natuurplan, Waterbeheerplan, enz.) zou bijdragen tot een vollediger beeld van het gewestelijk overheidsoptreden in het licht van de planetaire grenzen, die door het Comité van Klimaatdeskundigen als evaluatiekader zijn vastgelegd.

In deze context is de **Raad** van mening dat er zou kunnen worden nagedacht over de manier waarop de evaluatie van deze verschillende plannen geleidelijk in de werkzaamheden van het Comité kan worden geïntegreerd, hierbij rekening houdend met de methodologische beperkingen en de beschikbare middelen.

2.2 Ventilatie van de gegevens en intersectionaliteit

De **Raad** deelt de vaststelling in het verslag dat de beschikbare gegevens momenteel niet toelaten om de sociale effecten van het klimaatbeleid op nauwkeurige wijze in te schatten. Met name het gebrek aan gegevens, die zijn uitgesplitst naar geslacht en naar andere sociaal-demografische variabelen, vormt een belangrijke beperking bij de analyse van de sociale dimensie van de klimaattransitie.

De **Raad** steunt daarom de benadering om meer klimaatindicatoren te ontwikkelen met variabelen zoals geslacht, leeftijd, inkomen of geografische locatie. Een dergelijke aanpak maakt het namelijk mogelijk om de gedifferentieerde effecten van het klimaatbeleid beter te begrijpen en de dimensie van een rechtvaardige transitie in het gewestelijk beleid te versterken.

2.3 Plaats van de decarbonisatie

De **Raad** deelt de visie van het Comité van Klimaatdeskundigen over de rol van decarbonisatie: Dit proces moet deel uitmaken van een alomvattende visie waarbij de klimaatdoelstellingen worden gekoppeld aan andere milieu-uitdagingen vanuit een samenhangend en geïntegreerd perspectief. In dit kader vraagt de **Raad** om de maatregelen voor decarbonisatie nauwlettend te blijven opvolgen, met name aan de hand van de indicatoren die reeds in het verslag worden gepresenteerd, zoals de energetische renovatie van gebouwen of de ontwikkeling van hernieuwbare energie.

2.4 Sociaaleconomische aspecten

De **Raad** merkt tevens op dat het verslag een bijzonder brede benadering hanteert, waarbij sociale en economische aspecten in de analyse van het klimaatbeleid worden meegenomen. Deze multidimensionale benadering is zeker van belang om de uitdagingen van de transitie op systemische wijze te benaderen.

Niettemin roept deze benadering de vraag op wat de respectievelijke plaats van deze verschillende dimensies is in het kader van de evaluatie van het klimaatbeleid en op welke wijze bepaalde thema's

van sociaaleconomische aard, indien nodig, het voorwerp zouden kunnen vormen van aanvullende analyses door andere bevoegde adviesorganen.

2.5 Biodiversiteit

De **Raad** stelt vast dat het verslag 2026 werd opgesteld zonder specifieke inbreng van deskundigen op het vlak van biodiversiteit, vanwege de recente veranderingen binnen het Comité van Klimaatdeskundigen. De **Raad** merkt dan ook op dat dit thema in het verslag te weinig aan bod komt.

Niettemin verwelkomt de **Raad** het feit dat biodiversiteit herhaaldelijk wordt genoemd als hefboom in de strijd tegen klimaatverandering (met name via CO₂-opslag, waterzuivering of *Nature-Based Solutions*). De **Raad** steunt ook de aanbevelingen van het Comité om de verstedelijking van de bodem te beperken door een gecontroleerde verdichting van de bebouwing, en door na te gaan in hoeverre het Natuurplan en de wijziging van het GBP kunnen bijdragen aan het beperken van de verstedelijking van de bodem en aan het versterken van het ecologische netwerk.

Ten slotte is de **Raad** verheugd over de komst van een nieuwe biodiversiteitsexperte voor de opstelling van het verslag 2027 en hoopt hij dat haar expertise ten volle zal worden ingezet om dit thema verder uit te diepen.

*

* *